

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

למ.

פ"א א טו"ש"ע א"ח סי' נו
סעיף א נהגה:
ב ב"מ פ"א מהל' גרנות
הל' ג' ופ"א הל' ג'
ופ"ד מה' מפילין הלכה ז'
סמג עשין כו טו"ש"ע א"ח
סי' כה סעיף ח וסי' קנח
סעיף יא:
צא ג ד מ"י פ"ח מה'
שמיטה הלכה יא:
צב ה שס הלכה י:

רבינו חננאל

וכן לא יאמר יהא שמיה
רבה והדר מברך א"ל רב
ספרא משה שפיר קאמרת
אלא מיהו בתרווייהו הכא
והתם חזא מלתא היא
ואסוקי מלתא לית לן בה:
מתני' מקום שנהגו
לכפול יכפול. תנא רבי
כופל בה דברים ר'
אליעזר בן פרטא מוסיף
ואוקימנא מוסיף לכפול
מאודך ולמטה. לברך
אחריו יברך הכל כמנהג
המדינה ואוקמה אביי לא
שנו אלא לאחריו אבל
לפניו מצוה דק"ל כל
הברכות כולן מברך עליהן
עובר לעשייתן פ"י
כדכתיב וירץ אחימעץ
דרך הכתר ויעבר את
הכרובים את אחימעץ
הקדים את הכרובים:
פיסקא הלוקח לולב
מחבירו בשביעית נותן
לו אתרוג במתנה כו'.
לא רצה לתת לו אתרוג
במתנה כו' מבליע לו
דמי אתרוג בלולב. פ"י
אם היה שוה הלולב זה
והאתרוג זה נותן לו שני
זוים בלולב ולוקח
האתרוג בתום כי פכירוש
לתת דמי פירות שביעית
לע"ה אסור והאתרוג
שהוא פרי אסור בהנאה
אבל הלולב שהוא כמו עץ
ואינו פרי הייתי אומר כי
אין בו איסור א' הא
דאמרינן לקמן שהוא
אסור לא משום שהוא
לולב בן שנה ששית
שנכנס בשביעית. דתניא
אין מוסרין לע"ה יותר
ממוזן שלש סעודות ואם
מסר אומר לו מעות הללו
מחוללין כו'. פ"י מזון
ג' סעודות כדי מזונו
ליום אחד ואפילו לשבת

חשק שלמה על ר"ח
א' איתו מתן ואולי ז"ל אצל
מהל' דלמרינן לקמן משמע
שהוא אסור רק משום דהוא
לולב וכו'.

הגהות וצינונים

[א] צ"ל אמרי אסוקי
וכו' כך הגי' בעי' וכו"א
באבודרהם דף כב ע"ב
(גליון): [ב] צ"ל אמר
(רש"י וכו"ה בדפוס):
[ג] (בשבת קא: פרש"י
כלומר רבינו בדורו
כמשה בדורו ובביצה לח
ע"ב פרש"י ביקרא
דמשה קא משתבע
ובחולין צג ע"א פרש"י
תלמיד חכם) (גליון):
[ד] צ"ל וכו' (באה"מ):
[ה] נדצ"ל שיורי מצוה:
[ו] ר"מ מ"ז (גליון):
[ז] בדפוס"ר האי לוקח:
[ח] יש להוסיף ולא יהא
לוקט ומוכר בשוק
וכשמוכר (באה"מ):
[ט] (לולב נמי ופ"א אין
לו ביעור כצ"ל לענין)
(גליון): [י] נדצ"ל כרם
רבעי:

משה גדול הדור^א: [שפיר קאמרת]. צממיה: כ"א אסוקי מלתא.
הואיל וכוונתו לגמור לית לן צה: כופל בה דברים. מאלא והלכה:
מוסיף בה. צהלל מוסיף לכפול על כפילתו של רבי: מאודך ולמטה.
דפרי' לעיל שכל המזמור כפול מראשו ועד כאן: ע"ש. דתליא צרכה
צמנהג אלא צרכה שלאחריו: עובר.

קודם: ויעבור את הכושי. קדמו לרוך
לפניו: מתני' הלוקח לולב מחבירו.
לי נראה דהלוקח לולב מעם הארץ
גרסי' דהא צעם הארץ קמייירי
דלאמרי' צמני' ועם הארץ לגבי חצר
לא קרי ליה חצירו ואי לוקח נמי עם
הארץ מי ציית לן להחזיק חצירו
צמטול: נותן לו אתרוג במתנה. חצר
שקונה הושענא כולה מעם הארץ
צשביעית יבקש ממנו ליתן לו אתרוג
צמתנה: לפי שאין רשאי בו. צגמרא
מפרש טעמא: גמ' מבליע ליה דמי
אתרוג בלולב. ימכור לולב ציוקר עד
סימן לו אתרוג צמתנה: וליתוב ליה.
דמי אתרוג צהדיא מ"ט אין רשאי
ללוקחו צשביעית: אין מוסרין דמי
פירות בו. דהמורה אמרה (ויקרא כה)
לאכלה ולא לסחורה שכל פירות
שביעית חייבין להצטרע צשביעית הן
ודמיהן ולא שיעשה צהס סחורתו
להנניע לאחר שביעית ולהעשיר ועמי
הארץ משודין על כך לפיכך אין מוסרין
להס דמים ליקח מהם כלום צדמים
דקעבר אלפני עור לא תתן מכסול
(ויקרא יט): יותר ממוזן שלש סעודות.
צבל מזון ג' מוסרים כדי חייז דליכא
למימר לסעודת צצת הוא לריך וכיון
שהותר צערצ צצת הותר לכל ימות
השבת: ואם מסר. ששכח ומסר לו:
יאמר. חצר זה שמסר לו: מעות ה"ל.
שמסרתי לעם הארץ זה (ה) (וכו') וחלה
עליהם קדושת שביעית כדלמרינן

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מעות
וכו' לעם הארץ זה והלה
כצ"ל ומצת וכו' נמחק:

גליון הש"ס

תוב' ד"ה הלוקח
לולב וכו' וקתני סיפא
בר"א בע"ה. וכן צרכה
דף י"ז ע"א אפי' צרי'
ותצרי צרי':

תורה אור השלם

(א) ויהי קה ארזין
ויאמר לו ריזן וירץ
אחימעץ הך הפקר
ועבר את הכרובים:
[שמואל ב' י"ח ב]
(ב) והוא עבר לפנייהם
וישתחו ארצה שבע
פעמים עד ג' שנתו עד
אחריו: [בראשית ל"ג
(ג) ע"ה הפקר לפנייהם
פרצו ויעברו שער
ויצאו בו ויעבר מלפם
לפניהם וי' בראשם:
[מכילת ב' יג]

ליקוטי רש"י

כופל דברים. מעט היה
כופל כגון מנרון הצל
ולמטה [פסחים ק"ט]:
מאודך ולמטה. ולי
נראה משום כבוד ישי
ושמואל ודוד ואחיו
שאמרו מואדך ולמטה
כדלמרינן לעיל כופלין אותו
יש לשנות אתרוג ולא
הירא [רשב"ם שם].
עובר. קודם כמו ועבר
את הכושי קדמו במיתת
אנשלוס. ויעבר מלפם
לפניהם. יקדים ליקח
נראש [שם ז:]. הלוקח
לולב לוקח את
שביעית מעם הארץ
משום דנת ששית שנכנסת
לשביעית היא לכל האילנות
הולכין אחר חנטה מן
מאתרוג ומתרוג אינו רשאי
ליקח צשביעית אע"ג
דחנטה צששית משום
דאתרוג צתר לקיטה אוליין
ופירות שביעית היא ואין
מוסרין דמי פירות שביעית:
לעם הארץ שיעשה צהס
סחורה ואינו מצטרע צמני
הציעור כשכלה לחמה
צצטה [בכורות לא:].

אבל לפניו מצוה לברך. כי האי גוונא אמרי' גבי מגילה פ' הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף כ"א): וכן^א תנן פרק צא סימן
(מהל' כ"א): יש שטעון צרכה לפניו ואין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמני'
לאחיו ריחני הוה מני למימר לאחיו הלל ומגילה צמקום שנהגו שלא
לצרך אחריהן אלא ריחני פסיקא ליה

וכמו כן הוה מני למימר מנות טובה
כגון צליית ושופר וסוכה ולולב למאי
דפי' ר"ת דאין מצרכין לשמור חוקי'^ב
אלא תפילין לחודייהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דאמר לילה לאו זמן
תפילין הוא^ג:

עובר לעשייתן. מטעם זה לריך
לצרך לולב קודם שיטלנו
דאי לאחר שנטלו מדאגציה נפק ציה
דלאמרי' צסוף פירקין (דף מ"ג) ומיהו
לא מסתבר כלל דהיאך יצרך עליו והוא
מונח צכלי הא אמר צהקומץ רצה (נמנות
לה: ושם) תפילין מאימתי מצרך עליהן
משעת הנחה עד שעת קשירה וכל
שעה שאין המנוה מזומנת צידו לעשות
לא מיסתבר כלל לצרך עליו ושמה
משיתחיל לטול לולב קודם שיטול
האתרוג מצרך והיינו עובר לעשייתן
שמעבדים זה את זה^ד אי נמי לאחר
שנטול שניהם אלא שהופך אחד מהן
דלאמרינן צסוף פירקין (דף מ"ג)
כשהפכו דאין יולא צמנות אלא דרך
גדילתן כדדרשינן פרק לולב וערצה
(לקמן מה:). מדכתיב עלי שטים עומדים
ואפי' נקיט להו כדרך גדילתן אפשר
שיתכוין שלא לצאת צו עד אחר צרכה
דלע"ג דלאמרי' צסוף ראוהו צ"ד (ר"ה)
כח: דמנות אינן צריכין כוונה מ"מ צצל
כרתו לא נפיק והא דלא משני הכי
צסוף פירקין (דף מ"ג) דמייירי צאדם
שאינו צקי שהולך אלל צקי ללמוד אי
נמי משום דלא גמרה מנותו עד אחר

ניענוע דמהאי טעמא נמי מצרכין אנטילת ידיס אחר נטילה דלא גמר
מנותו עד אחר ניגוצ דלאמרי' פ"ק דסוטה (דף ז'): דאסור לאכול צלא
ניגוצ ידיס ומיהו לא דמי כולי האי דניענוע אינו אלא מכשירי'^ה מנוה
מדאגציה נפק ציה דמשני כשהפכו ולא משני צשלא ניענוע ומיהו אמת הוא לצצטר דנפק
ציה מצרך כדמוכח פ"ק דפסחים (דף ז' ע"א) דפליגי צצל ציעור חמץ דמר סצר לשעצר משמע טפי ומר סצר להצא נמי משמע ופריך מהעושה
לולב לעצמו דקתני נטלו לצאת צו אומר על נטילת לולב וקציא למאן דמצרך לצער ומשני שאני התם דציעידנא דאגציהינהו נפק ציה ופריך אי
הכי לצאת ילא צו מיצעי ליי ומשני משום דקצעי למימתי סיפא ליצצ צו חנא רישא לצאת צו וריך לומר על כרחן הואיל והמנוה לא נגמר עדיין
לגמרי דצעי ניענוע מצרך ועוד דלאמרי' צסוף פירקין (דף מ"א): מנהגן של אנשי ירושלים אדם יולא מתוך ציתו ולולבו צידו נכנס לצית הנכנסת
ולולבו צידו קורא ק"ש ולולבו צידו אע"פ שכל אלו הדברים אין מעבדין מ"מ הואיל ויש צצצר מנוה מן המוצצח חשיב כעובר לעשייתן וצהדיא אמר
צירושלמי דצרכות פרק הרוואה^ו גבי צליית העושה צליית לעצמו אומר צא"י אמ"ה אקצ"ו לעשות צליית נחטוף צה אומר אקצ"ו להטעוף צליית
והיינו טעמא לפי שהמנוה מושכת כל זמן שהוא מעוטף ועומד ומ"מ לא לגמרי דמי ללולב דהתם מצרך על נטילת לולב ומשנטול עברה צצר
עיקר מנוה והתם צירו' פליגי מנות מאימתי מצרך עליהן רצי יוחנן אמר עובר לעשייתן רצ הונא אמר צשעת עשייתן:

הלוקח לולב מחבירו בשביעית. פירש צקונטרס דמעם הארץ מוקמי לה צגמרא ועם הארץ לגבי חצר לא קרי חצירו ועל חסם דחק
דאשכחן צדוכתי טובא דקרי ליה חצירו דתנן צפ' הניוקין (גיטין ס"א. ע"א) משאלת אשה לחצרתה החשודה על השביעית וצפרק צכל
מערבין (עירובין לב. ע"א) האומר לחצירו לא ולקט לך תאניס מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן דחאי^ז וקתני סיפא צד"א צעם הארץ וצצצת פרק
שואל (דף ק"ג). לא יאמר אדם לחצירו שחור לי פועלים ומוקי לה צחצירו נכרי:

וליתוב ליה. דמי האתרוג צהדיא מ"ט אין רשאי ללוקחו דאי משום דאסור לעשות סחורה צפירות שביעית לא תשיצ סחורה אלא כי ההיא
דמסכת שביעית פ"ז (מ"א) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר צשוק צצל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור
פי' היינו לוקח היינו לוקט כדקתני סיפא אצל הוא לוקט וצהדיא קתני צתוספתא^ח ולא יהא לוקט^ט וכשמוכר צשוק הוא הלוקט עצמו אסור [דללקטן]
לאכלה אמר רחמנא ולא ללקט לסחורה^י דהיינו למכור אצל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו דלא חשיב סחורה כיון דהוא לא ליקטם וצירושל'^י אמרי'
האחיין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן דעל ידי הצלעה מוכר שלו ושל חצירו א"ר יוסי צר צון וצלצד שלא יעשו פלטור פי' לא יהא מוכר צההוא
אתרא כל שעה וסוחרי שביעית דתנן פ"ק דר"ה (דף כ"ב. ע"א) ופ' זה צוצר (סנהדרין ד:). היינו כי האי גוונא ואפשר הקונה מחצירו כדי להרויח
ולמכור ציוקר היינו נמי סחורה וצפ' ז' דשביעית (מ"א) תנן שאין עושין סחורה צפירות שביעית ולא צצכורות ולא צצממות ולא צצצלות ולא
צצטרפו ולא צצקצים ולא צצמשי' לא משכחת שיהו כולם שוים לענין סחורה אלא כי האי גוונא דצהדיא שרא רחמנא למכור דכתיב^{יא} או מכור לנכרי^{יב}:
שאיין מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית. פי' הקונט' דהמורה אמרה לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להצטרע
צשביעית הן ודמיהן הן ולא יעשה צהן סחורתו להנניע לאחר שביעית ולהעשיר וקשה דא"כ לישתרו כל אותן דתנן צמס' שביעית
פ"ז (מ"ה) שיש להן שביעית ואין להם ציעור וצהדיא פריך צשמעתין אי הכי לולב^{יג} אין לו ציעור דמתקיים הוא וקא חסר למסור דמיו לע"ה
אלא הי"ט דליכא איסורי טובא שאין ע"ה נותר לאסור לקנות צהן צהמה טמאה עצדי' וקרקעו^{יד} חלוק וטלית ומנעלי' ואין נותנין לא לצירי ולא
לצנן ולא לספן ולא לספר^{יז} דשביעית לאכילה ולשתיה ולסיכה^{יח} ולא לשאר דברים ואסור לפרוע מהן חצו^{יט} ואין מספר לדיניס ולא איסורים שיש
צפירות שביעית שצריך לנהוג צהן קדושת שביעית:

יותר ממוזן שלש סעודות. משמע שיש צמני אתרוג יותר ממוזן שלש סעודות והא דתנן פ"ז דמעילה (דף כ"א). נתן לו שתי פרוטות ואמר לו לך
והצא לי אתרוג צצחת וצצחת רמון התם צאתרוג פסול דלא צעי ליה אלא לאכילה אצל הכא כשר והדר לצרכה דמיו יקריס:
מעות ה"ל מחוללין ע"ה פירות שיש ליי בבית. פלוגתא היא צשמעתא דלנועיין צמרובה (צ"ק ס"ה. ע"א) גבי כרס^י אס יכול לחלל מה צציד חצירו
ולמאן דאסר קשה מה מועיל כאן וי"ל דהכא קנסא צצלמא הוא ודכוותה אשכחן פרק האיש מקדש (קדושין דף נ"ה. ע"א) דאין לוקמין
צהמה טמאה ועצדים וקרקעות צמעות מעשר שני ואס לקח יאכל כנגדם ומפרש התם קנסא: